

016724 2012 PZDB-B-12028

terswVergunning ex artikel 19d Natuurbeschermingswet

U moet het beroepschrift indienen binnen zes weken na de dag waarop het besluit is bekendgemaakt. Doorgaans is dat de dag na de datum van verzending die u hierboven vermeld ziet. Overschrijding van de termijn kan er toe leiden dat met uw beroep geen rekening meer wordt gehouden. Voor meer informatie kunnen wij u een informatiefolder toezenden. U kunt deze aanvragen via telefoonnummer (0118) 631260. Deze informatie is ook te downloaden via <http://loket.zeeland.nl/bezwaar/beroep>.

Voorlopige voorziening

Zodra iemand een beroep indient tegen deze vergunning, betekent dat niet dat de vergunning direct geschorst is. Om een mogelijke herziening van dit besluit te bespoedigen kan de indiener van een beroepschrift een verzoek om een voorlopige voorziening indienen. Dit kan wanneer de indiener van mening is dat er sprake is van 'onverwijlde spoed', gelet op de betrokken belangen (artikel 8.81, lid 1 van de Algemene Wet Bestuursrecht). Voor de behandeling van het verzoek is griffierecht verschuldigd. Het verzoek kunt u richten aan:

Voorzitter van de afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State
Postbus 20019
2500 EA DEN HAAG

Vragen

Heeft u vragen over de vergunning? Belt u dan met de heer E.C. Stikvoort, bereikbaar via (0118) 631128 op maandagen t/m donderdagen tussen 8.30u en 16.00 uur.

Hoogachtend

gedeputeerde staten,
namens dezen

ir. J.J.C.M. Sanders
hoofd afdeling Water en Natuur

Deze vergunning bestaat uit drie delen:

In deel A leest u waarvoor en waarom u de vergunning krijgt.

In deel B leest u over het wettelijke kader en het beleid die een rol spelen bij het verlenen van deze vergunning.

In deel C leest u meer over het Natura 2000-gebied Westerschelde & Saeftinghe en de instandhoudingsdoelstellingen van dit gebied.

Deel A. De vergunning

Wij verlenen u (Waterschap Scheldestromen) vergunning voor noodzakelijk uit te voeren werkzaamheden aan het dijktraject Oostelijke Sloehavendam - Kaloot in en/of grenzend aan het Natura 2000-gebied Westerschelde & Saeftinghe. Dit doen we op grond van artikel 19d eerste lid van de Natuurbeschermingswet 1998.

De vergunning is gebaseerd op de aanvraag inclusief alle bijgevoegde stukken. De eventuele negatieve effecten op beschermde natuurwaarden zijn uitsluitend beoordeeld op de te vergunnen activiteiten zoals die in de aanvraag beschreven zijn. De werkzaamheden dienen dan ook te worden uitgevoerd conform de aanvraag, voor zover niet in tegenspraak met de in deze vergunning geformuleerde voorschriften. Wijzigingen in de uitvoering die wenselijk of noodzakelijk zijn en die geen extra of andere negatieve effecten op beschermde natuurwaarden teweegbrengen, kunnen tijdens de looptijd van de vergunning mogelijk wel doorgevoerd worden. Om te bepalen of de wijziging met of zonder een gewijzigde vergunning doorgevoerd kan worden dient altijd contact opgenomen te worden met het bevoegde gezag, de provincie Zeeland.

Hieronder leest u achtereenvolgens:

1. welke voorschriften wij aan deze vergunning verbinden;
2. tot wanneer de vergunning geldig is;
3. voor welke activiteiten u de vergunning precies krijgt;
4. op welke argumenten wij onze beslissing hebben gebaseerd;
5. de zienswijzen van verschillende belanghebbenden.

1. Voorschriften

Om de natuur in het Natura 2000-gebied te beschermen, verbinden we aan de vergunning een aantal voorschriften. Tijdens het uitvoeren van uw activiteit bent u dan ook verplicht zich aan onderstaande voorschriften te houden.

1. De werkzaamheden dienen strikt conform de vergunningaanvraag te worden uitgevoerd, voor zover niet in strijd met de voorschriften in deze vergunning.
2. Tussen de dijkpalen 14 en 20 vinden van 15 maart tot 15 juli geheel geen werkzaamheden plaats.
3. Het permanente verlies van maximaal 0,52 ha Estuaria (H1130) leidt tot een herstelopgave die in gezamenlijkheid met vergelijkbare eerdere en toekomstige herstelopgaven door Projectbureau Zee-weringen gerealiseerd dient te worden.
4. Eventuele aanleg en gebruik van een onderwaterdepot, een tijdelijk aan te leggen loswal en/of het gebruik van een punbreker maakt geen onderdeel uit van deze vergunning en is niet toegestaan. Het eventueel lossen van stenige materialen op de onder- en/of boventafel van de te verbeteren dijkvloeiing en/of in de aangrenzende zone in de werkstrook maakt wel onderdeel uit van deze vergunning en is toegestaan.
5. Indien het voorland uit slijk bestaat, dienen vrijkomende grond en stenen ter plaatse van de kreukel-berm verwerkt te worden en niet over de gehele werkstrook. De stenen en grond dienen egaal over grote dijk lengte verdeeld te worden om de ophoging te beperken. Perkoenpalen en overige vrijkomend materiaal dienen uit het Natura 2000-gebied verwijderd en afgevoerd te worden.
6. De werkstrook heeft maximaal een breedte van 15 meter bij droogvallend slijk en embryonale duinen, gerekend vanaf de nieuwe waterbouwkundige teen van de dijk.
7. Het voorland (slijk en embryonale duinen) in de werkstrook dient aansluitend op de werkzaamheden op de oorspronkelijke hoogte te worden teruggebracht met het ter plaatse ontgraven materiaal. Voor slijk geldt dit voor de werkstrook buiten de kreukelberm, voor embryonale duinen echter over de gehele breedte van de werkstrook. Eventuele kreekjes die binnen de werkstrook (en buiten de kreukel-berm) zijn gelegen dienen vooraf geregistreerd, en na afloop hersteld te worden.
8. Er vindt op het slijk of in de duinhabitattypen buiten de werkstrook en in aangrenzende dijktrajecten geen opslag plaats van materiaal en/of grond.

9. Bij het uitvoeren van overlagingwerkzaamheden van de huidige dijkbekleding blijft verstoring (bijvoorbeeld in de vorm van werkzaamheden) plaatsvinden totdat het gietasfalt of asfaltmestiek volledig is uitgehard.
10. Er vindt geen betreding met materieel van het voorland buiten de werkstrook plaats, tenzij in locatie specifieke voorschriften anders is aangegeven.
11. Ter plaatse van de werkzaamheden oorspronkelijk aanwezige bebording, waaronder de bebording met toegankelijkheidsverboden, die in verband met de werkzaamheden onvermijdelijk tijdelijk verwijderd moet worden, dient zo snel mogelijk en uiterlijk aansluitend op de werkzaamheden op de oorspronkelijke locatie teruggeplaatst te worden.
12. Alle materialen en afval dienen op een zodanige wijze opgeslagen te worden dat ze niet door verwaaiing, verspoeling of op andere wijze in het Natura 2000-gebied verspreid kunnen raken.
13. Na afloop van de werkzaamheden dient het dijktraject in ordelijke toestand te worden achtergelaten, uiterlijk per 15 november van hetzelfde jaar als uitvoering, hetgeen wil zeggen dat voor de werkzaamheden gebruikte en/of vrijgekomen materialen en afval worden opgeruimd en uit het Natura 2000-gebied afgevoerd.
14. Bodem- en waterverontreinigende stoffen die ten gevolge van de vergunde activiteit in aanraking komen met de bodem of het oppervlaktewater worden onverwijld opgeruimd en naar een erkende verwerker gebracht.
15. Er wordt geen geluidsapparatuur of geluid producerende apparatuur gebruikt, anders dan strikt noodzakelijk is (voor de uitvoering en in verband met communicatie of veiligheid).
16. De vergunning moet aanwezig zijn op de locatie van de werkzaamheden. Medewerkers ter plaatse moeten op de hoogte zijn van de in de vergunning opgenomen voorschriften.
17. U dient minimaal twee weken voor aanvang van de werkzaamheden te melden wanneer u begint met uw werkzaamheden. U doet dit via het e-mailadres handhaving.groen@zeeland.nl onder vermelding van kenmerknummer NB.11.014.
18. Uiterlijk 2 dagen nadat de werkzaamheden zijn beëindigd wordt dit gemeld op het hierboven genoemde e-mail adres onder vermelding van kenmerknummer NB.11.014.

2. Geldigheid

Deze vergunning is voor onbepaalde tijd geldig. Zorgvuldig nakomen van de bovenstaande voorschriften voorkomt dat we de vergunning voortijdig intrekken of wijzigen.

3. Uw activiteiten

U heeft de vergunning aangevraagd voor het uitvoeren van werkzaamheden aan het dijktraject Oostelijke Sloehavendam - Kaloot in de gemeenten Vlissingen en Borsele.

U geeft aan dat een groot deel van de Nederlandse dijken aan de zeezijde tegen golven wordt beschermd door een steenbekleding. Uit onderzoek van de Technische Adviescommissie voor de Waterkeringen is naar voren gekomen dat in Zeeland deze steenbekleding onvoldoende tegen zeer zware stormen bestand is. Anders gezegd: de steenbekleding is in veel gevallen te licht en voldoet niet aan de veiligheidsnorm zoals die in de Wet op de waterkering is vastgelegd. Om dit probleem op te lossen is in 1996 het project Zeeweringen gestart. Hierin werken Rijkswaterstaat en Waterschap Scheldestromen samen. Daarvoor is het Projectbureau Zeeweringen in het leven geroepen. Het doel is de met steen beklede delen van het buitentalud van de dijk te verbeteren op de plaatsen waar dat nodig is.

Het dijktraject heeft een lengte van circa 3,2 kilometer en is gelegen tussen de dijkpalen 0^{+85 meter} en 33 (dijkpaalnummering van de havendam zelf). Het betreft de kadastrale percelen VSG00K 407, VSG00M 813, 814 en 1376 en BSL01A 833, 1264 en 1265.

Op hoofdlijnen omvatten uw werkzaamheden de volgende onderdelen:

• Het aanleggen en/of vernieuwen van de kreukelbem met een breedte van 5 meter.

• Het tussen dijkpalen 0^{+85 meter} en 29 overlagen van de huidige steenbekleding met breuksteen, gepetreeerd met gietasfalt. De betonblokken van de huidige bekleding zullen in situ worden gebroken, alvorens de overlaging wordt uitgevoerd. De nieuwe bekleding in de boventafel wordt doorgetrokken tot aan de kruin van de havendam.

• Het aanbrengen van een zogenoemde verborgen glooiing ter hoogte van dijkpaal 29.

• Aanleggen op een dikke laag fosforslakken van een nieuwe onderhoudstrook van asfalt op de kruin, welke afgestrooid wordt met grond en wordt ingezaaid.

• Het binnenbeloop van het dijktraject wordt overslagbestendig gemaakt door deze te bekleden met open steenasfalt.

• Aan- en afvoer van materiaal en materieel gaat via bestaande wegen en via de kruin van de havendam.

- Als depôt wordt een braakliggend terrein nabij dijkpaal 29 gebruikt.
- Er vindt een fasering van de werkzaamheden plaats waarbij er helemaal geen werkzaamheden plaatsvinden van 15 maart tot 15 juli tussen de dijkepalen 14 en 20.

4. Onze overwegingen

Om tot deze vergunningverlening te komen, hebben we een aantal zaken zorgvuldig afgewogen. Hieronder leest u welke argumenten een rol speelden bij ons besluit.

** Een beoordeling van de effecten is noodzakelijk*

Het uitvoeren van werkzaamheden aan het dijktraject Oostelijke Sloehavendam - Kaloot vindt plaats in en/of grenzend aan het Natura 2000-gebied Westerschelde & Saefinghe. Significant negatieve effecten van deze activiteit op de beschermde natuurwaarden zijn op voorhand niet uit te sluiten. De activiteit is niet opgenomen in een beheerplan zoals bedoeld in artikel 19a of artikel 19b. Er is ook geen sprake van een activiteit die als bestaand gebruik zoals bedoeld in artikel 1 sub m kan worden gekwalificeerd. De werkzaamheden houden niet direct verband met en zijn niet nodig voor het beheer van het gebied. Dit betekent dat er sprake is van een project waarvan op objectieve wijze onderzocht en passend beoordeeld dient te worden wat de effecten van de activiteiten (kunnen) zijn.

U gaat in uw vergunningaanvraag in op de eventuele negatieve effecten van uw activiteiten op de beschermde natuurwaarden. Daartoe heeft u Grontmij opdracht gegeven om een passende beoordeling van uw voorgenomen activiteiten op te stellen. Het resulterende rapport PZDB-R-10196 'Passende beoordeling Oostelijke Sloehavendam - Kaloot' (d.d. 26 juli 2010) heeft u als bijlage bij uw aanvraag gevoegd. Tevens heeft u bij de aanvraag de door Arcadis opgestelde rapportage 'Planbeschrijving Oostelijke Sloehavendam - Kaloot [W31] PZDT-R-10271 ontv. verbetering steenbekleding' (d.d. 14 december 2010) gevoegd. Via een emailwisseling met het projectbureau Zeeweringen hebben wij enkele aanvullende detailvragen gesteld en beantwoord gekregen. Deze emailwisseling hebben we aan de stukken toegevoegd. Zonodig hebben we bij de provincie aanwezige kennis en expertise ingebracht.

Naar ons oordeel bevat uw vergunningaanvraag inclusief alle stukken de benodigde objectieve informatie om de effecten van de geplande activiteiten te kunnen beoordelen.

** Provincie Zeeland is bevoegd vergunning te verlenen*

Een vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 wordt verleend door gedeputeerde staten van de provincie waarn het betrokken beschermde gebied is gelegen. Wanneer het beschermde gebied in meerdere provincies is gelegen, zijn gedeputeerde staten van de provincie waar het grootste deel van het gebied is gelegen het bevoegde gezag om de vergunningaanvraag te behandelen, voor zover de vergunningaanvraag mede betrekking heeft op delen van het gebied gelegen in andere provincies. De aanvraag dient in dat geval in overleg met de andere provincie(s) te worden behandeld.

Indien een aanvraag van een vergunning als bedoeld in artikel 19d, eerste lid, betrekking heeft op een project dat of andere handeling die hoofdzakelijk gevolgen kan hebben voor een deel van een Natura 2000-gebied dat is gelegen binnen de grenzen van één provincie, beslissen gedeputeerde staten van de provincie waarn dat deel van het Natura 2000-gebied is gelegen over de aanvraag.

Wanneer er sprake is van een activiteit of uitzondering zoals genoemd in het Besluit vergunningen Natuurbeschermingswet 1998, is niet gedeputeerde staten het bevoegde gezag om de vergunningaanvraag te behandelen, maar de Minister van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie.

Deze vergunningaanvraag ziet toe op activiteiten die plaatsvinden in en/of grenzend aan het Natura 2000-gebied Westerschelde & Saefinghe. Dit gebied is geheel gelegen op het grondgebied van de provincie Zeeland. De effecten van de activiteit hebben enkel gevolgen voor dit Natura 2000-gebied. De uit te voeren activiteiten worden niet genoemd in het Besluit vergunningen Natuurbeschermingswet 1998. Dit betekent dat gedeputeerde staten van de provincie Zeeland bevoegd zijn deze vergunningaanvraag te behandelen.

** Geen strijdigheid met algemene doelen en kernopgaven*

Voor alle Natura 2000-gebieden zijn dezelfde vijf algemene doelen geformuleerd en per gebied zijn kernopgaven geformuleerd. Deze algemene doelen en kernopgaven zijn een hulpmiddel bij de formulering van de doelen op gebiedsniveau. Op dit gebiedsniveau geven de kernopgaven aan wat de belangrijkste verbeteropgaven zijn en wat de belangrijkste bijdrage van dat landschap aan het Natura 2000-netwerk is. De kernopgaven omvatten vaak verscheidene habitattypen en soorten die op landschapsniveau en op gebiedsniveau om een samenhangende aanpak vragen in het kader van beheer en inrichting. De in de aanwijzingsbesluiten van de Natura 2000-gebieden opgenomen instandhoudingdoelstellingen zijn de specifieke uitwerking van de algemene doelen en kernopgaven per Natura 2000-gebied. De effecten van de te vergunnen werkzaamheden op die instandhoudingdoelstellingen zijn beoordeeld. Die beoordeling is de kern van deze vergunning. Verderop in deze paragraaf 'Onze overwegingen' blijkt uit de beoordeling dat geen significant negatieve effecten op zullen treden.

Het uitvoeren van werkzaamheden aan het dijktraject Oostelijke Sloehavendam - Kaloot achten wij dan ook niet in strijd met de algemene doelen en kernopgaven opgesteld voor het Natura 2000-gebied Westerschelde & Saeftinghe.

* Effecten zijn mogelijk op beschermde habitattypen en soorten

In het Natura 2000-gebied Westerschelde & Saeftinghe zijn binnen het beïnvloedingsgebied van de werkzaamheden aan dit dijktraject twee categorieën specifieke instandhoudingsdoelen te onderscheiden: habitattypen en soorten. De voormalige beschermde natuurmonumenten in en langs de Westerschelde liggen alle op ruime afstand van het werkgebied en ondervinden er dan ook geen effecten door. Effecten op de zogenoemde 'oude doelen' zijn dan ook uitgesloten. Bij habitattypen betreft het tijdelijke, dan wel permanente verslechtering en/of onttrekking van de habitattypen Estuaria (H1130) (in de passende beoordeling wordt deze abusievelijk het habitatype Permanent overstroomde zandbanken (H1110) genoemd, die echter in de Westerschelde & Saeftinghe alleen bewesten de lijn Vlissingen-Breskens voorkomt) en Embryonale wandelende duinen (H2110); andere kwalificerende habitattypen zijn niet aanwezig langs dit dijktraject. Bij soorten betreft het mogelijke effecten op een reeks van vogelsoorten waarvoor instandhoudingsdoelstellingen voor het Natura 2000-gebied zijn opgesteld; overige kwalificerende soorten komen niet in de invloedssfeer van de activiteiten voor of ondervinden er geen effect door.

* Er zijn geen significant negatieve effecten op habitattypen

Langs het dijktraject komen de habitattypen Estuaria (H1130) en Embryonale wandelende duinen (H2110) voor. De laatste is onderhevig aan grote dynamiek (door aanzanding en erosie) en dan weer wel en dan weer niet aanwezig. Er zullen permanente en tijdelijke effecten optreden.

Door het overlagen van de huidige dijkbekleding vindt er zeewaarts enige permanente ruimtebeslag plaats. Hetzelfde geldt voor de nieuwe kreukelberm, namelijk voor die plaatsen waar de nieuwe kreukelberm aan de oppervlakte ligt. In een groot gedeelte van het dijkvak zal de nieuwe kreukelberm echter bedekt raken/worden met het sediment van het betreffende habitatype. In totaal bedraagt de onttrekking een areaal van circa 0,52 ha slik (H1130). De betrokken oppervlakte is op zichzelf beperkt en vormt een zeer klein aandeel van het totale oppervlak van dit habitatype in het Natura 2000-gebied Westerschelde & Saeftinghe. Dit verlies is derhalve niet significant, maar leidt wel tot een herstelopgave. Deze herstelopgave wordt door projectbureau Zeeweringen in gezamenlijkheid met andere vergelijkbare herstelopgaves die bij eerdere en toekomstige dijkverbeteringen vastgesteld werden/worden gerealiseerd. De herstelopgave behelst tot in 2010 het als natuurgebied inrichten van de Drooge Inlaag in de Bruinissepolder en het pachtvrij maken (agrarische gebruik) van de Koudekerksche Inlaag en Westenschouwse Inlaag, zodat deze inlagen geheel en optimaal als natuurgebied ingericht en beheerd kunnen worden. Onder druk van maatschappelijke, bestuurlijke en politieke commotie is de inrichting van de Drooge Inlaag opgegeven en wordt door het projectbureau Zeeweringen in overleg met de provincie omgezien naar een alternatieve invulling. Op dit moment is er nog geen definitief alternatief vastgesteld, maar waarschijnlijk betreft het het mede herstellen van het getij in het natuurgebied Rammegors. De herstelopgave is als voorschrift in deze vergunning opgenomen.

Tijdelijke effecten treden op, omdat langs het dijktraject een werkstrook van maximaal 15 meter breedte bij droogvallend slik en embryonale duinen, gerekend vanaf de nieuwe waterbouwkundige teen van de dijk, zal worden gebruikt. In deze strook wordt gereden, gegraven en grond en stenen opgeslagen. Het betreft een oppervlak van circa 2,93 ha slik (H1130) en 1,5 ha Embryonale wandelende duinen (H2110). De totale oppervlakte tijdelijk verstoord slik en embryonale duinen is op zichzelf beperkt. Om de natuurwaarden van de werkstrook zo snel mogelijk te kunnen laten herstellen wordt de werkstrook als mitigerende maatregel na het verbeteren van de dijkvloeiing weer in de oorspronkelijke staat teruggebracht. In het geval van de embryonale duinen wordt het ontgraven materiaal weer teruggeplaatst. Deze (mitigerende) maatregel is als voorschrift in deze vergunning vastgelegd.

Door de (mitigerende) maatregelen worden de negatieve effecten op de habitattypen zo klein mogelijk gehouden. Deze maatregelen zijn als voorschriften in deze vergunning opgenomen. De negatieve effecten achten wij onvermijdelijk, gering, niet significant en aanvaardbaar.

* Er zijn geen significant negatieve effecten op 'Natura 2000-broedvogels'

Op en in de nabijheid van het dijktraject hebben er in het recente verleden één à twee paren bontbekplevieren gebroed, ter hoogte van dijkpaal 17 en/of ter hoogte van een terreintje aan de voet van de Oostelijke Sloehavendam. Overige Natura 2000-broedvogels komen hier niet tot broeden. Om zeker te zijn dat geen significante negatieve effecten optreden op bontbekplevieren worden als mitigerende maatregel de werkzaamheden gefaseerd, van 15 maart tot 15 juli zullen er geheel geen werkzaamheden aan het dijktraject plaatsvinden tussen de dijkpalen 14 en 20, zodat de bontbekplevieren hier een zo rustig mogelijke broedplaats kunnen vinden. Deze mitigerende maatregel hebben wij als voorschrift in deze vergunning vastgelegd.

De eventuele negatieve resteffecten op broedvogels achten wij onvermijdelijk, gering, niet significant en aanvaardbaar.

* Er zijn geen significant negatieve effecten op 'Natura 2000-niet-broedvogels'

Het dijktraject en de aangrenzende delen worden door vogels gebruikt om te foerageren en/of te overtuigen/rusten. Door het onttrekken van 0,52 ha slik (H1130) wordt potentieel foerageergebied permanent aan het Natura 2000-gebied onttrokken. De grootte is op het totaal van de platen en slikken in de Westerschelde & Saeftinghe echter verwaarloosbaar klein en zal derhalve nihil effect op de foerageermogelijkheden voor vogels hebben.

Door het gebruik van een werkstrook zal een oppervlakte van maximaal circa 2,93 ha slik (H1130) tijdelijk verstoord worden en daarmee tijdelijk niet beschikbaar als foerageergebied voor vogels zijn. Standaard toegepaste maatregelen zijn voorzien om het herstel van de werkstrook zo goed mogelijk te bevorderen. Deze maatregelen zijn als voorschriften in deze vergunning opgenomen.

Door de werkzaamheden zal verstoring op kunnen treden van op de met eb droogvallende, aan de dijk grenzende slikken foeragerende vogels. De vogels die hier foerageren zijn in redelijke mate al gewend aan menselijke verstoring, omdat er ter plaatse door lokale bevolking geregeld gerecreëerd wordt. Tellingen laten zien dat er vogels foerageren en ook wel eens overtuigen, maar het gaat daarbij om relatief beperkte aantallen. Daarenboven vindt als mitigerende maatregel een fasering van de werkzaamheden plaats, namelijk geen werkzaamheden van 15 maart tot 15 juli tussen de dijkpalen 14 en 20, zodat niet overal tegelijkertijd aan de dijk gewerkt mag worden en dus ook niet overal tegelijkertijd verstoring optreedt.

Enige extra verstoring door de werkzaamheden zal waarschijnlijk optreden, maar voor de soorten en aantallen waar het om gaat blijkt uit de passende beoordeling dat er in de nabijheid van de verstoorde zones voldoende alternatieve foerageerlocaties zijn, en dat er geen significant negatieve effecten op zullen treden.

Wij achten de negatieve resteffecten onvermijdelijk, niet significant en aanvaardbaar.

* Er zijn geen significant negatieve effecten door het gebruik van fosforslakken

Bij de aanleg van de onderhoudsstrook zullen fosforslakken worden toegepast. De materialen die worden toegepast dienen te voldoen aan het Besluit bodemkwaliteit, waaraan onder andere ecotoxicologische vereisten ten grondslag liggen. Momenteel is er discussie over het gebruik van staal- en fosforslakken bij vooroeverbestortingen in Zeeland. In het kader van die vooroeverbestortingen wordt het gebruik van die materialen extra op eventuele effecten gemonitord. De toepassing van slakken bij deze dijkverbetering is wezenlijk anders dan bij de vooroeverbestortingen. Ze worden toegepast als funderingslaag onder de onderhoudsstrook op de kruin van de dijk, afgedekt met een asfaltlaag. De fosforslakken bevinden zich in een zone die nauwelijks onder water staat. Daarnaast is er geen direct contact met oppervlaktewater. Tot op heden zijn slakken op zeer ruime schaal toegepast bij de diverse waterstaatswerken in Zeeland, inclusief de reeds uitgevoerde dijkverbeteringen; er zijn geen aanwijzingen bekend dat er negatieve effecten door het gebruik van slakken als fundering bij dijkverbeteringen optreden. Verder heeft projectbureau Zeeweringen aangegeven dat de monitoring bij de vooroeverbestortingen nauwlettend gevolgd zal worden en dat, indien dat op basis daarvan noodzakelijk is, het gebruik van slakken heroverwogen zal worden. Wij achten de negatieve effecten van het gebruik van fosforslakken niet significant en aanvaardbaar.

* In combinatie met andere activiteiten in de Westerschelde veroorzaakt uw activiteit geen significant negatieve effecten

In gezamenlijkheid met andere activiteiten zouden de uit te voeren werkzaamheden aan het dijktraject Oostelijke Sloehavendam - Kaloot een significant effect kunnen hebben op de hier behandelde natuurwaarden. Cumulatieve effecten kunnen zowel worden veroorzaakt door autonome ontwikkelingen (bijvoorbeeld de verwachte zeespiegelstijging) en diverse menselijke activiteiten in het gebied; het gaat dan om activiteiten als scheepvaart, visserij en recreatie in het gebied maar ook werkzaamheden in het kader van het vergroten van de veiligheid en de verbeterde diepgang van de vaargeul.

De Westerschelde is het enige overgebleven estuarium in het Deltagebied en wordt gekarakteriseerd door een hoge morfologische dynamiek die bepalend is voor het systeem, door stroming, getijdenwerking en bijzondere natuurwaarden. Het estuarium bestaat uit diepe en ondiepe wateren, zand- en slikplaten en schorren. Het systeem heeft door de jaren heen veel veranderingen ondergaan die het gevolg kunnen zijn van natuurlijke processen of menselijke ingrepen wiens effecten moeilijk van elkaar en van de natuurlijke processen zijn te scheiden. De ingrepen met de meeste invloed op de dynamiek zijn met name de inpolderingen van de afgelopen eeuw en het baggeren en storten ten behoeve van de verdieping, vaargeulonderhoud en zandwinning. De voornaamste gevolgen zijn:

- vermindering van de komberging (het verschil tussen het watervolume in het estuarium bij hoogwater en laagwater), waardoor de getigolf zich sneller door het estuarium kan voortplanten;
- verlies aan laagdynamisch gebied zoals ondiepwatergebied en schorren;
- verstarring van de geulen (=vermindering van dynamiek).

De verschillende habitats van het gebied zijn zeer belangrijk als hoogwatervluchtplaats, broed-, rui-, rust- en foerageergebied voor verschillende groepen van vogels. Het Natura 2000-gebied Westerschelde & Saeftinghe vervult verder een belangrijke functie als kinderkamer voor jonge vis, en als verblijfplaats voor zeehonden. Het verlies van laagdynamisch gebied betekent een afname van waardevolle habitats en van foerageermogelijkheden voor steltlopers. Als autonome ontwikkeling wordt van een toekomstige zeespiegelrijzing uitgegaan met een effect op de droogvalduur van slikken en platen en daarmee de foerageermogelijkheden voor vogels. Verder wordt waterkwaliteit beïnvloed door vervuiling en eutrofiëring, wat doorwerkt in zuurstoftekorten of vergiftiging.

Recreatie

Recreatie bestaande uit oeverrecreatie, sportvissersrij en recreatievaart is relatief beperkt, maar neemt autonoom toe. In het mondingsgebied van de Westerschelde zijn enkele grote stranden. Aan de rest van de Westerschelde vindt men plaatselijk oever- en dijkrecreatie, maar deze is niet van groot belang. Openstelling van dijktrajecten voor recreanten heeft mogelijk wel een verstoringseffect (geluid en menselijke aanwezigheid) op zeehonden en broedende, foeragerende of rustende vogels. In de omgeving van Resort Westerschelde zijn uitbreidingsplannen voorzien voor twee campings en de realisatie van het Plan Perkpolder. Te verwachten is dat de recreatieve druk op de omgeving en daarmee ook de potentiële verstoring van buitendijkse natuurwaarden in het Natura 2000-gebied Westerschelde & Saeftinghe door deze ontwikkelingen toe zal nemen. Bij het dijktraject Oostelijke Sloehavendam - Kaloot is er sprake van lokaal en specifiek bestemmend buitendijks recreatief gebruik, aangezien dit dijktraject 'doodlopend' is. Verwachting is dat de dijkverbetering geen verandering zal geven in het recreatief medegebruik.

Inpoldering en dijkversterking

In het verleden hebben diverse grote inpolderingen van met name schorgebieden plaatsgevonden. Na 1953 vonden ook dijkversterkingen plaats. De werken hebben geleid tot een ruimtelijke vernauwing van het systeem, verlies of verstoring van habitats (o.a. afname van schorren en slik) en beperking van sedimentatiemogelijkheden. Tijdens een nieuw dijkversterkingstraject is men in 1997 begonnen met de verbetering van de dijken langs de Westerschelde. De dijkversterkingen hebben sinds 1997 geleid tot enige afname van open water (habitattype H1130) en schorren (habitattypen H1310, H1320, H1330). Dit verlies leidt tot een herstelopgave. De werkzaamheid kan naast de boven beschreven effecten leiden tot directe verstoring (geluid en menselijke aanwezigheid) van vogels (hoogwatervluchtplaatsen, broed- en foerageergebieden).

Uw activiteit heeft door het toepassen van mitigerende maatregelen aanvaardbare negatieve effecten op de natuurwaarden van de Westerschelde & Saeftinghe. In samenhang met andere activiteiten zullen deze negatieve effecten in gezamenlijkheid naar onze mening niet tot significantie leiden.

** Uw activiteit past binnen het provinciale beleid*

Uw activiteit, zoals u die heeft aangevraagd, is in lijn met ons provinciale beleid, zoals dit is vastgelegd in het Omgevingsplan Zeeland 2006-2012. Relevante beleidsdoelen betreffen de veiligheid tegen overstromingen en behoud en versterking van de Zeeuwse natuurwaarden. De dijkverbetering is bedoeld om de veiligheid tegen overstromingen op duurzame wijze te waarborgen. De werkzaamheden worden zodanig uitgevoerd dat er geen significante aantasting plaatsvindt van de wezenlijke kenmerken of waarden van de Zeeuwse beschermde natuur en onvermijdelijke verstoringen worden zo klein mogelijk gehouden. Naar ons oordeel is er dus geen strijdigheid met het Omgevingsplan Zeeland 2006-2012.

** Conclusie*

Het uitvoeren van werkzaamheden aan het dijktraject Oostelijke Sloehavendam - Kaloot is geen activiteit die direct verband houdt met en niet nodig is voor het beheer van het Natura 2000-gebied Westerschelde & Saeftinghe. Op voorhand kon niet worden uitgesloten dat deze activiteit, afzonderlijk, of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen zou kunnen hebben voor dit gebied.

Het is daarom dat u, als initiatiefnemer, ter onderbouwing van de vergunningsaanvraag een passende beoordeling in de zin van artikel 19f, eerste lid, van de Natuurbeschermingswet 1998 heeft laten opstellen. Een zodanige beoordeling houdt in dat, op basis van de beste wetenschappelijke kennis ter zake, alle aspecten van het plan of project die op zichzelf of in combinatie met andere plannen of projecten de instandhoudingsdoelstellingen in gevaar kunnen brengen, moeten worden geïnventariseerd.

Op basis van de door u overgelegde passende beoordeling van de gevolgen van het uitvoeren van werkzaamheden aan het dijktraject Oostelijke Sloehavendam - Kaloot voor het Natura 2000-gebied Westerschelde & Saeftinghe, met het oog op de instandhoudingsdoelstellingen van dit gebied, hebben wij vergunning voor deze activiteit kunnen verlenen nu wij op grond van de ons ter beschikking staande informatie en de bij ons zelf aanwezige kennis de zekerheid hebben verkregen dat de activiteit geen schadelijke gevolgen heeft voor de natuurlijke kenmerken van het betrokken gebied.

De activiteiten hebben geen significante negatieve effecten tot gevolg, ook niet in cumulatie met andere activiteiten. In deze vergunning worden namelijk voorschriften opgenomen die de natuurwaarden van het gebied beschermen. Op die wijze wordt voorkomen dat er significante negatieve effecten optreden. We hebben hiermee uw activiteit getoetst aan de zogenaamde instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied Westerscheide & Saeftinghe, die bestaan uit:

- doelstellingen voor vogelsoorten
- doelstellingen voor habitattypen en habitatsoorten
- doelstellingen uit aanwijzingsbesluiten van de beschermde natuurmonumenten Verdrongen Zwarte Polder, Schor van Waarde, en het Verdrongen Land van Saeftinghe.

Tevens hebben wij uw activiteit getoetst aan het geldende provinciale beleid zoals opgenomen in deel B van deze vergunning.

Meer informatie over de Westerscheide & Saeftinghe en de instandhoudingsdoelstellingen leest u in deel C van deze vergunning.

5. Zienswijzen van belanghebbenden

Nadat wij uw vergunningaanvraag binnen kregen, hebben wij een afschrift hiervan verstuurd naar:

- de minister van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie en
- de colleges van burgemeester en wethouders van de gemeenten Vlissingen en Borsele.

Een ontwerpbesluit hebben wij gedurende zes weken ter inzage gelegd en eventuele belanghebbenden met een publicatie in de huis-aan-huis-bladen De Faam (Walcheren) en De Bevelander (Noord- en Zuid-Beveland)) daarop geattendeerd. Ze kregen op die manier de gelegenheid om hun zienswijze te geven op uw aanvraag. Ook u kreeg zo gelegenheid een zienswijze in te dienen.

Er zijn vier zienswijzen tijdig ingediend, namelijk door de gemeente Borsele, de ZMf, de heer F. van Nieuwlande en de vereniging Redt de Kaloot. Wij behandelen ze hieronder één voor één.

Zienswijze gemeente Borsele

De gemeente laat weten dat zij de vergunningaanvraag voor kennisgeving aanneemt met de kanttekening om lopende de uitvoering extra aandacht te vragen voor de wenselijke maatregelen, zoals geformuleerd in de passende beoordeling. Het betreft twee maatregelen, namelijk:

- (1) Het in overleg met Zeeland Seaports geschikt maken van de depotlocatie bij de Oostelijke Sloehavendam als broedgebied. Dit kan door het terreintje na de werkzaamheden af te strooien met kiezel en betreding tegen te gaan door het plaatsen van een (laag) raster.

- (2) Geschikter maken van het traject voor de vestiging van duinflora, inclusief de blauwe zeedistel, door het waar mogelijk aanbrengen van zand op de kruin, al dan niet vastgelegd met helm.

(1) Projectbureau Zeeweringen heeft ons laten weten dat zij deze maatregel gaat uitvoeren, mits zij toestemming verkrijgt van de grondeigenaar Zeeland Seaports.

(2) Projectbureau Zeeweringen heeft ons laten weten dat zij zand aan gaat brengen op de glooiing van de hoogwaterlijn tot aan de kruin en deze zal inplanten met helm. Er wordt geen zand met helm op de kruin aangebracht, om te voorkomen dat het zand naar de er direct naast gelegen Europaweg wordt geblazen en tot onveilige situaties aldaar zal leiden.

Wij zijn van mening dat Projectbureau Zeeweringen hiermee zo goed mogelijk tegemoet komt aan de wensen van de gemeente. Aangezien deze beide maatregelen wenselijk zijn, maar niet strikt noodzakelijk in het kader van deze vergunning, leggen we deze maatregelen niet als voorschriften in deze vergunning vast.

Zienswijze ZMf

ZMf heeft één gezamenlijke zienswijze ingediend op vijf ontwerpbesluiten voor verbeteringen van dijktrajecten bij de Schorerpolder, de Nieuw-annex-Stavenissepolder, Breskens, de Wilhelminapolder/Oost-Bevelandpolder en de Oostelijke Sloehavendam-Kaloot. In de zienswijze geeft ZMf aan zeer bezorgd te zijn over de negatieve effecten van deze kustversterking op de natuur in de Natura 2000-gebieden en dan met name om de openstelling van buitendijkse werkwegen voor recreanten na afloop van de dijkverbeteringswerken. ZMf brengt daarbij de volgende zorgpunten naar voren:

- (1) Bij de beoordeling van de natuureffecten per dijkverbeteringstraject worden conclusies getrokken dat de negatieve resteffecten op bepaalde beschermde natuurwaarden aanvaardbaar zijn. Omdat in meerdere vergunningen soortgelijke conclusies voor dezelfde natuurwaarden worden getrokken, vraagt ZMf zich af wat het cumulatieve effect van deze niet-significante effecten is.

- (2) De nota 'Daar bij de waterkant' is volgens ZMf omstrede en geen vigerend beleid. Deze kan daarom niet als leidraad dienen om de openstelling van buitendijkse werkwegen te beoordelen.

- (3) Mitigerende en eventuele compenserende maatregelen, dan wel natuurherstelmaatregelen worden niet genoemd. De afwijzing van maatregelen voor natuurherstel in de Bruinisse-inlaag op een in de ogen van ZMf gemakkelijke manier geeft ZMf weinig vertrouwen in voorliggend proces.

(4) Resumerend is ZMf van mening dat een overzicht gegeven dient te worden van cumulatieve effecten van de dijkverbeteringen langs de Zeeuwse Natura 2000-gebieden op de natuur. Dan kan een goede beoordeling plaatsvinden en daarbij hoort een mitigatie- dan wel natuurherstelplan dat realistisch is en ook uitgevoerd wordt.

(1) In de passende beoordelingen die voor de dijkverbeteringen worden opgesteld worden ook cumulatieve effecten beoordeeld. Daarenboven is juist vanwege het voorkomen van te grote cumulatieve effecten reeds jaren geleden in opdracht van Projectbureau Zeeweringen het zogenoemde IBOS-rapport opgesteld. Weliswaar heeft dit rapport betrekking op de Oosterschelde, maar onder andere heeft dit er expliciet en in brede zin toe geleid dat de planning van de dijkverbeteringen zodanig is dat de dijktrajecten die in hetzelfde jaar verbeterd worden, gespreid worden over de deelgebieden, zodat bijvoorbeeld de vogels bij verstoring daadwerkelijk in de nabijheid alternatieve verblijfsplaatsen kunnen vinden en deelgebieden dus niet onevenredig zwaar belast worden met verstoring.

(2) De nota 'Daar bij de waterkant' is in juli 2010 vastgesteld door Gedeputeerde Staten en daarna besproken in de commissie Ruimte, Ecologie en Water van Provinciale Staten van Zeeland. In die zin is de nota wel degelijk vigerend beleid. Zoals ook in deze vergunning wordt aangegeven is het in de nota opgenomen streefbeeld voor de toegankelijkheid van de buitendijkse werkwegen voor recreatief medegebruik slechts indicatief en dient (per dijktraject) nog passend beoordeeld te worden of recreatief medegebruik mogelijk is met het oog op de beschermde natuurwaarden. Bij het onderhavige dijktraject zal de nieuw aan te leggen onderhoudsstrook worden afgestrooid met grond en worden ingezaaid. In de nieuwe situatie verandert er qua toegankelijkheid dus niets ten opzichte van de huidige situatie.

(3) Er zijn wel mitigerende maatregelen opgenomen en als voorschrift in deze vergunning vastgelegd, zoals bijvoorbeeld voorschrift 2 die een fasering van de werkzaamheden betreft. Op de zogenoemde herstelopgave die Projectbureau Zeeweringen momenteel voorbereidt vanwege de beperkte arealen habitattypen die onvermijdelijk permanent verloren gaan bij de dijkverbeteringen gaan wij bij de bespreking hieronder van het 4e zorgpunt nader in.

(4) Zoals bij onze bespreking van zorgpunt (1) reeds aangegeven wordt in de passende beoordeling expliciet aandacht gegeven aan de beoordeling van de cumulatieve effecten. Daarbij is ook een tabel opgenomen met een overzicht van de permanente habitattypenverliezen door de dijkverbeteringen langs de Westerschelde vanaf 1997 t/m 2008. In de vergunningen die wij voor de dijkverbeteringen verlenen was, is en wordt vastgelegd dat het gehele verlies van deze habitattypen door de dijkverbeteringen t/m 2015 wordt hersteld via een herstelopgave. Hieraan wordt momenteel invulling gegeven door Projectbureau Zeeweringen. Tot in 2010 behelsde de herstelopgave het pachtvrij maken van de Koudekerksche Inlaag en de Westenschouwse Inlaag, zodat deze geheel en optimaal voor de natuur ingericht en beheerd kunnen worden, en het inrichten van de zogenoemde Droge Inlaag bij Bruinisse als zilt natuurgebied. Deze invulling van de herstelopgave heeft de instemming gekregen van onder andere ZMf. Onder druk van maatschappelijke beroering rond Bruinisse over de natuurontwikkeling in de Droge Inlaag heeft Waterschap Scheldestromen afgezien van de inrichting van de Droge Inlaag. Het pachtvrij maken van de Schouwse inlagen is voor zover wij weten in een vergevorderd stadium en als alternatief voor de Droge Inlaag wil het waterschap bijdragen aan het realiseren van gebiedsnatuur in het Rammegors, een project dat door Rijkswaterstaat getrokken wordt. Het waterschap heeft ons inmiddels laten weten hierover met ZMf en Vogelbescherming Nederland overleg te hebben gevoerd en dat deze belanghebbende partijen zich akkoord hebben verklaard met het alternatief. Na ontvangst van een formeel verzoek van het waterschap om dit alternatief vast te leggen als wijziging op vigerende vergunningen waarin de herstelopgave is vastgelegd, zullen wij deze wijziging formaliseren.

Zienswijze de heer F. van Nieulande

De heer van Nieulande heeft zichzelf Kaloot-deskundige noemend, via email een persoonlijke zienswijze ingediend.

Naar onze mening kan de heer F. van Nieulande niet als belanghebbende gezien worden, aangezien hij geen direct belang heeft bij de voorgenomen werkzaamheden. Hij woont immers niet nabij de werkzaamheden (de heer van Nieulande woont in Nieuw- en St. Joosland) en heeft geen bezittingen in de nabijheid van het dijktraject. Er is geen sprake van een persoonlijk rechtstreeks bij het besluit betrokken belang dat hem zodanig onderscheidt van anderen, dat hij op grond daarvan als belanghebbende valt aan te merken. Wij hebben de heer van Nieulande kort na het indienen van zijn zienswijze laten weten dat hij waarschijnlijk niet als belanghebbende zal worden gezien en hebben hem, wetende dat hij voorzitter is van de vereniging Redt de Kaloot, geadviseerd om eventueel een zienswijze door deze vereniging in te laten dienen, aangezien wij deze waarschijnlijk wel als belanghebbende zouden zien. Door de vereniging is daarop een zienswijze ingediend. Die behandelen we hieronder.

Zienswijze vereniging Redt de Kaloot

De vereniging Redt de Kaloot ziet de dijkverbetering met angst en beven tegemoet; zij vreest dat een bloemendijk met rijke biodiversiteit in eerste instantie in een asfaltwoestijn zal veranderen. Zo begint de vereniging haar (uitgebreide) zienswijze. Wij vallen de door de vereniging ingebrachte gezichtspunten als volgt puntsgewijs samen:

- (1) De vereniging haalt de mitigerende en wenselijke maatregelen uit de passende beoordeling aan en stelt dat deze mooi lijken, maar inhouden dat flora en fauna eerst grondig uit een groot deel van het gebied worden verdreven en vernietigd, waarna een asfaltdijk wordt aangelegd met wat zand erover en met gras ingezaaid. Zij stelt dat in enkele maanden een uitzonderlijk ecosysteem vernietigd wordt zonder enige garantie dat er een vergelijkbaar herstel optreedt.

- (2) De vereniging stelt dat Rijkswaterstaat een salamatietiek hanteert, waarbij met de dijkverbeteringen stukje bij beetje steeds meer traditionele steenbekleding vervangen wordt door asfalt, waardoor de soortenrijkdom van dijklichamen lager zal worden. Zij stelt dat dit voor de provincie aanleiding zou moeten zijn om op locaties waar het absoluut niet nodig is deze traditionele bekleding in stand te houden.

- (3) De vereniging stelt dat de blauwe zeedistel een grote klap te verwerken zal krijgen. Zij betwijfelt of het mogelijk is om met het uitgraven, in depot brengen en later terugplaatsen van de bovenste laag grond van het gebied waar thans blauwe zeedistels voorkomen deze planten te laten overleven. Bovendien stelt zij dat vanwege de geplande asfaltering herplaatsing geen optie is. Van herstel of instandhouding van deze beschermde soort is dan ook geen sprake, zo stelt de vereniging.

- (4) De vereniging stelt een andere oplossing voor voor de dijkverbetering: het gehele dijklichaam injecteren met biogroot, waarmee de bestaande habitats voor de toekomst verzekerd worden.

- (5) De vereniging stelt dat grondig overwogen moet worden waar effectief aanpassen van de zeewering daadwerkelijk nodig is. Zij geeft daarbij aan dat deze dijk alleen een golfbrekende werking heeft, omdat het gebied achter de dijk voor hoge waterstanden vrij toegankelijk is via de havenmond. Vanwege de veranderde golfbrekende functie zouden alternatieven als een vooroeververdediging of zandsuppleties overwogen moeten worden. Daarenboven stelt de vereniging dat de dijkverbetering geen soelaas zal bieden aan de erosie die bij de Kaloot optreedt.

- (6) De vereniging vindt de termijn van de tenuzagelegging uiterst ongelukkig gekozen, namelijk in het vakantieseizoen. Daardoor is het de vereniging nog niet gelukt om een contra-expertise door een onafhankelijke deskundige over de aardligging van het dijktracé te realiseren. Zij behoudt zich het recht voor om dit alsnog te doen. Deze zal zo spoedig mogelijk volgen.

- (1) Een vergunningprocedure op grond van artikel 19d van de Natuurbeschermingswet 1998 vormt niet het kader om de noodzakelijkheid van de aangevraagde werkzaamheden te toetsen. Dat zal in een ander toetsingskader moeten worden beoordeeld. Wij gaan ervanuit dat de voorgestelde werkzaamheden het resultaat zijn van een brede en gedegen overweging, waarbij alle relevante belangen worden meegewogen. Veiligheid, natuurbescherming, kosten en vele andere belangen zijn bepalend voor de definitieve keuze van de werkzaamheden. Er zal dan ook niet lichtvaardig besloten zijn tot het ontwerp van deze dijkverbetering. Waar deze vergunning wel op toeziet is dat de werkzaamheden geen onaanvaardbare, significante schade aan beschermde Natura 2000-waarden toebrengt. Mede op basis van de passende beoordeling en op basis van mitigerende maatregelen komen wij tot de in deze vergunning onderbouwde conclusie dat er geen significant negatieve effecten op zullen treden en dat wel degelijk te verwachten is dat herstel op zal treden. Een deel van de eventuele negatieve effecten van de werkzaamheden zal kunnen optreden op organismen die vanwege de Flora & faunawet beschermd zijn, zoals bijvoorbeeld de blauwe zeedistel. Dat moet echter binnen het kader van die wet beoordeeld worden, tenzij voorzien wordt dat deze wet de voorgenomen werkzaamheden in de weg staat. Onze verwachting, gebaseerd op vele jaren vergunde dijkverbeteringen, is dat dat niet het geval zal zijn.

- (2) Het is onze ervaring bij de dijkverbeteringen die reeds vele jaren plaatsvinden dat bij de keuze van de dijkbekledingen expliciet rekening wordt gehouden met de aanwezigheid van organismen in de wier- en spatzone op de glooiing. Men beoogt die materialen te kiezen, waarbij minstens een herstel te verwachten is. Dat kan om technische redenen niet altijd en daarom worden bij andere dijktrajecten op kansrijke plekken ook materialen toegepast die een verbetering voor die organismen betekenen. Tevens wijzen wij er op dat, zoals uit de bespreking van de zienswijze van de gemeente Borsele blijkt, dat bij deze dijkverbetering zand ingeplant met helm op de dijkglooiing wordt aangebracht van de hoogwaterlijn tot aan de krul. Daarmee vinden wij dat de initiatiefnemer zeer goede uitgangsvoorwaarden schept voor een herstel van de organismen die in een dergelijk habitat voorkomen.

- (3) Allereerst merken wij op dat de blauwe zeedistel een beschermde soort is op basis van de Flora & faunawet. Deze vergunning ziet daar in eerste instantie niet op toe. Niettemin weten wij dat, vanwege die Flora & faunawet, de initiatiefnemer de toplaag van het gebied waar blauwe zeedistels voorkomen en die samenvallt met de te ontgraven werkstrook, in depot zal brengen en na de werkzaamheden zal terugplaatsen.

Zoals al aangegeven zal de glooiing van de dijk over een zeer aanzienlijk deel afgedekt worden met zand en ingeplant met helm, hetgeen een leefomgeving voor de blauwe zeedistel is. Wetende dat (lang) niet alle blauwe zeedistels in het gebied door de werkzaamheden zullen worden vernietigd (de dijkverbetering is namelijk niet van invloed op de grote groeiplaats van de blauwe zeedistel op de duintjes van de Kaloot, welke dus als zaadbron kan dienen), het leefgebied van de blauwe zeedistel van nature zeer dynamisch is (voortdurende aanzanding en zanderosie), de blauwe zeedistel hier dus aan aangepast is en het ontgraven zand met de bijbehorende zaadvoorraad teruggeplaatst wordt, verwachten wij dat het herstel van deze soort zeker zal optreden.

(4) en (5) Zoals bij de bespreking van (1) al gesteld vormt de natuurbeschermingswet 1998 niet het kader om de gekozen vorm van de dijkverbetering te toetsen. Dat dient in een ander kader aan de orde gesteld te worden.

(6) Wij zijn het er mee eens dat de termijn van de ternzagelegging in de vakantieperiode geen gelukkige is, maar dat komt in dit geval onverhoopt zo uit. Op het moment dat wij een vergunningaanvraag binnenkrijgen, dient de procedure aan te vangen, conform de eisen die daar door de Natuurbeschermingswet 1998 en de Algemene wet bestuursrecht aan gesteld worden.

Geen van deze wetten verbiedt ternzagelegging in een vakantieperiode. Het is de verantwoordelijkheid van de indiener van een zienswijze om tijdig, dus binnen de door de wet gestelde termijn, te reageren en eventueel de daarbij behorende stukken in te dienen. Zouden wij de ternzagelegging tot na de vakantieperiode hebben uitgesteld, dan zouden wij de vergunning ruimschoots na de door de wet (ten) gestelde termijn hebben kunnen verlenen.

Deel B. Wettelijk kader en beleid

In paragraaf 1 van dit deel leest u welke artikelen uit de Natuurbeschermingswet 1998 van belang zijn bij het verlenen van deze vergunning.

In paragraaf 2 leest u welk beleid een rol speelt bij de vergunningverlening.

1. Wettelijk kader

Sinds 1 oktober 2005 is de Natuurbeschermingswet 1998 in werking getreden. Per 1 februari 2009 is de Natuurbeschermingswet 1998 op een aantal onderdelen gewijzigd.

De voor deze vergunningverlening van belang zijnde artikelen zijn:

Artikel 1 sub m

Onder bestaand gebruik wordt verstaan:

1. iedere handeling die op 1 oktober 2005 werd verricht en sedertdien niet of niet in betekenende mate is gewijzigd
2. iedere handeling die op het moment van aanwijzing van een gebied als beschermd natuurmonument of ter uitvoering van richtlijn 79/409/EEG dan wel op het moment van aanmelding bij de Europese Commissie van een gebied ter uitvoering van artikel 4, eerste lid, van richtlijn 92/43/EEG werd verricht en sedertdien niet of niet in betekenende mate is gewijzigd, voor zover die aanwijzing of aanmelding plaatsvindt na 1 oktober 2005.

Artikel 1 sub n

Onder een Natura 2000-gebied wordt verstaan:

1. een gebied dat is aangewezen op grond van artikel 10a, eerste lid,
2. gebied dat voorlopig is aangewezen als bedoeld in artikel 12, derde lid, of
3. een gebied dat voorkomt op de lijst van gebieden van communautair belang, bedoeld in artikel 4, tweede lid, van richtlijn 92/43/EEG.

Artikel 2, eerste lid

In dit artikel staat wat we onder 'gedeputeerde staten' verstaan, voor zover niet anders is bepaald:

Gedeputeerde staten = gedeputeerde staten van de provincie waarin geheel of grotendeels zijn gelegen gebieden als bedoeld in artikel 10a (zie hieronder), of natuurmonumenten, of landschapsgezichten onderscheidenlijk beschermde natuurmonumenten, of beschermde landschapsgezichten.

Artikel 2, vijfde lid

Gedeputeerde staten beslissen niet op een aanvraag voor een vergunning als bedoeld in artikel 19d, eerste lid, dan in overeenstemming met gedeputeerde staten van de andere provincies waarn het Natura 2000-gebied mede is gelegen voorzover die vergunning betrekking heeft op delen van het gebied, gelegen in die andere provincies.

Artikel 2a

1. Indien een aanvraag van een vergunning als bedoeld in artikel 16, eerste lid, betrekking heeft op een handeling die hoofdzakelijk gevolgen kan hebben voor een deel van een beschermd natuurmonument dat is gelegen binnen de grenzen van één provincie, beslissen gedeputeerde staten van de provincie waarin dat deel van het beschermd natuurmonument is gelegen over de aanvraag.
2. Indien een aanvraag van een vergunning als bedoeld in artikel 19d, eerste lid, betrekking heeft op een project dat of andere handeling die hoofdzakelijk gevolgen kan hebben voor een deel van een Natura 2000-gebied dat is gelegen binnen de grenzen van één provincie, beslissen gedeputeerde staten van de provincie waarin dat deel van het Natura 2000-gebied is gelegen over de aanvraag.

Artikel 10a, eerste lid

In dit artikel staat dat Onze Minister gebieden aanwijst om de volgende Europese richtlijnen uit te kunnen voeren:

- richtlijn (EEG) nummer 79/409/EEG (Vogelrichtlijn)
- richtlijn (EEG) nummer 92/43/EEG (Habitatrichtlijn)

Artikel 10a, tweede lid

Dit artikel bepaalt dat een besluit de instandhoudingsdoelstelling voor het gebied bevat. Het gaat dan om besluiten, zoals bedoeld in het vorige artikel (het eerste lid van artikel 10a). Onder instandhoudingsdoelstellingen vallen in ieder geval:

- a. doelstellingen die gaan om de instandhouding van de leefgebieden, voorzover dit vereist is volgens richtlijn (EEG) nummer 79/409, of
- b. doelstellingen die gericht zijn op de instandhouding van de natuurlijke habitats of van de populaties van in het wild levende dier- en plantensoorten, voorzover dit vereist is volgens richtlijn (EEG) nummer 92/43

Artikel 10a, derde lid

Dit artikel bepaalt dat de instandhoudingsdoelstelling (uit artikel 10a, tweede lid) ook betrekking kan hebben op doelstellingen gericht op:

- het behoud van het natuurschoon
- het herstel van het natuurschoon
- de ontwikkeling van het natuurschoon
- de natuurwetenschappelijke betekenis van het gebied

Voor zover deze niet vallen onder de doelstellingen volgens de richtlijnen uit het tweede lid vereist is.

Artikel 15a, tweede lid

Volgens dit artikel is het gebied geen beschermd natuurmonument meer vanaf het moment dat het gebied wordt aangewezen als Natura 2000-gebied.

Artikel 15a, derde lid

In dit artikel staat dat de instandhoudingsdoelstelling voor het Natura 2000-gebied ook betrekking heeft op eerdere doelstellingen, die gericht waren op:

- het behoud van het natuurschoon
- het herstel van het natuurschoon
- de ontwikkeling van het natuurschoon
- de natuurwetenschappelijke betekenis van het gebied

Dit geldt ook als het gebied niet langer aangewezen is als beschermd natuurmonument. We houden dan dus doelstellingen aan zoals ze waren toen het gebied nog wel aangewezen was als beschermd natuurmonument.

Artikel 19a, eerste lid

Dit artikel bepaalt dat het verboden is om projecten of andere handelingen te realiseren of onderscheidenlijk te verrichten:

- zonder vergunning van Gedeputeerde Staten, of
- in strijd met voorschriften of beperkingen die aan de vergunning verbonden zijn.

Bovenstaande is het geval als die projecten of handelingen:

- de kwaliteit kunnen verslechteren van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten in een Natura 2000-gebied
- een significant verstorend effect kunnen hebben op de soorten waarvoor het gebied is aangewezen
- De instandhoudingsdoelstellingen zijn hierbij het uitgangspunt
- de natuurlijke kenmerken van het desbetreffende gebied kunnen aantasten.

Artikel 19d, tweede lid

De in het eerste lid bedoelde vergunningplicht is niet van toepassing op het realiseren van projecten of het verrichten van andere handelingen die zijn opgenomen in een beheerplan als bedoeld in de artikelen 19a of 19b.

Artikel 19d, derde lid

De in het eerste lid bedoelde vergunningplicht is niet van toepassing op bestaand gebruik gedurende de periode, bedoeld in artikel 19c, eerste lid, behoudens indien dat gebruik een project is dat niet direct verband houdt met of nodig is voor het beheer van een Natura 2000-gebied maar dat afzonderlijk of in combinatie met andere projecten of plannen significante gevolgen kan hebben voor het desbetreffende Natura 2000-gebied.

Artikel 19e

In dit artikel staat dat Gedeputeerde Staten bij het verlenen van een vergunning letten op de instandhoudingsdoelstelling en rekening houden:

- a. met de gevolgen die een project of andere handeling kan hebben voor:
  - het gebied dat aangewezen is op grond van artikel 10a, eerste lid, of
  - het gebied waarvan de aanwijzing in overweging is genomen, zoals bedoeld in artikel 12, derde lid.
- b. met een beheersplan dat op grond van artikel 19a of artikel 19b is vastgesteld;
- c. met vereisten op economisch, sociaal en cultureel gebied, alsmede regionale en lokale bijzonderheden.

Het gaat hier om het verlenen van een vergunning zoals bedoeld in artikel 19d, eerste lid.

Artikel 19f, eerste lid

In dit artikel staat dat voordat Gedeputeerde Staten een besluit nemen over een vergunning (artikel 19d, eerste lid) een initiatiefnemer van een project eerst een passende beoordeling maakt voor de gevolgen van het gebied. Daarbij houdt hij/zij rekening met de instandhoudingsdoelstellingen

als het nieuwe project niet direct verband houden of nodig zijn voor het beheer van een gebied, zoals bedoeld in artikel 10a, eerste lid of artikel 12, derde lid

maar dit project in combinatie met andere projecten of plannen wel significante gevolgen kunnen hebben voor het gebied

Artikel 19f, tweede lid

De passende beoordeling terzake van een besluit op een aanvraag voor een vergunning als bedoeld in artikel 19d, eerste lid, kan onderdeel uitmaken van een voor dat project voorgeschreven milieueffectrapportage

Artikel 19g, eerste lid

Dit artikel geeft aan dat Gedeputeerde Staten pas een vergunning (artikel 19d, eerste lid) kunnen verlenen op het moment dat zij zich ervan hebben verzekerd dat de natuurlijke kenmerken van het gebied niet worden aangetast. Dit moet blijken uit een passende beoordeling, zoals bedoeld in artikel 19f, eerste lid

Artikel 19ja, eerste lid

Dit artikel geeft aan dat ingeval de instandhoudingsdoelstelling voor een Natura 2000-gebied mede betrekking heeft op doelstellingen als bedoeld in artikel 10a, derde lid, artikel 16, eerste tot en met zesde lid, van overeenkomstige toepassing is op handelingen die schadelijk kunnen zijn voor het natuurschoon, voor de natuurwetenschappelijke betekenis van het Natura 2000-gebied anders dan vereist ingevolge de richtlijnen, bedoeld in artikel 10a, tweede lid, of voor dieren en planten in dat gebied, of die het gebied ontsieren, met dien verstande dat:

a. in het vierde lid in plaats van het besluit tot aanwijzing als beschermd natuurmonument, bedoeld in artikel 10 wordt gelezen: het besluit tot aanwijzing, bedoeld in artikel 10a,

b. in het vijfde lid in plaats van een beheerplan als bedoeld in artikel 17 wordt gelezen: de beschrijvingen in het desbetreffende beheerplan, bedoeld in artikel 19a, negende lid,

c. de krachtens het zesde lid aangewezen handelingen de krachtens artikel 19d, vierde lid, aangewezen handelingen zijn.

Artikel 19ja, tweede lid

Dit artikel geeft aan dat ingeval het eerste lid van toepassing is, een aanvraag van een vergunning als bedoeld in artikel 19d, eerste lid, tevens als een aanvraag van een vergunning als bedoeld in het artikel 16, eerste lid, in samenhang met het eerste lid geldt

Artikel 19ja, derde lid

Dit artikel geeft aan dat ingeval een handeling als bedoeld in het eerste lid bestaand gebruik is waarop artikel 19d, derde lid, van toepassing is, in plaats van het verbod, bedoeld in artikel 16, eerste lid, artikel 19c van overeenkomstige toepassing, is, met dien verstande dat de maatregelen, bedoeld in artikel 19c, eerste en tweede lid, tot doel hebben te voorkomen dat bestaand gebruik mogelijk nadelige gevolgen heeft voor het Natura 2000-gebied, gelet op de doelstellingen, bedoeld in artikel 10a, derde lid

Artikel 19j, eerste lid

In dit artikel staat dat iedereen voldoende zorg in acht neemt voor de instandhouding van een gebied dat is aangewezen op grond van artikel 10 of een Natura 2000-gebied als bedoeld in artikel 12.

Deze zorg houdt in ieder geval het volgende in: Weet of kan iemand redelijkerwijs vermoeden dat zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kan hebben voor het gebied? Dan is diegene verplicht dergelijke handelingen of nalaten te voorkomen. Is dat niet mogelijk, dan is diegene verplicht om alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevergd om die gevolgen te voorkomen. Kunnen de gevolgen niet worden voorkomen, dan is diegene verplicht deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken

Uitgangspunt is allereerst de instandhoudingsdoelstelling voor gebieden die aangewezen zijn op grond van artikel 10a, eerste lid. Daarnaast nemen we als uitgangspunt de wezenlijke kenmerken van een gebied, aangewezen op grond van artikel 10, eerste lid

Artikel 60, eerste lid, van de Natuurbeschermingswet 1998

Dit artikel bepaalt dat aangewezen beschermde monumenten en staatsnatuurmonumenten gelden als beschermde natuurmonumenten. Het gaat om monumenten op grond van de Natuurbeschermingswet 1998

Artikel 65 van de Natuurbeschermingswet 1998

Sommige gebieden zijn al voordat de wet in werking trad aangewezen als beschermde natuurmonumenten en staatsnatuurmonumenten, op grond van de Natuurbeschermingswet. Zie artikel 7, eerste lid en artikel 21, eerste lid.

Voor deze gebieden geldt het verbod van artikel 16, eerste lid van de Natuurbeschermingswet. Dit verbod heeft betrekking op schadelijke handelingen, die buiten het beschermde natuurmonument of staatsnatuurmonument worden verricht, zonder dat deze handelingen vermeld zijn in het aanwijzingsbesluit. Deze regeling wijkt af van artikel 16, vierde lid van de Natuurbeschermingswet.

2. Beleid

De Westerschelde & Saefinghe is een Natura 2000-gebied volgens artikel 1 sub n van de Natuurbeschermingswet 1998.

Natura 2000-doelendocument

Het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit heeft ambtelijke concepten van het Natura 2000-doelendocument en gebiedendocumenten voor de verschillende Natura 2000-gebieden voor commentaar aan overheden en maatschappelijke organisaties voorgelegd. Onder deze gebieden valt ook Westerschelde & Saefinghe. Dit deed het ministerie in december 2005.

In het document zijn kernopgaven voor de verschillende Natura 2000-landschappen geformuleerd. Voorbeelden van deze landschappen zijn Duinen en Noordzee, Waddenzee en Delta. In juni 2006 heeft de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit dit doelendocument vastgesteld.

Instandhoudingsdoelstellingen

In januari 2007 heeft de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit de ontwerpbesluiten voor 111 Natura 2000-gebieden ter inzage gelegd. De Westerschelde & Saefinghe valt onder deze 111 gebieden. In deze ontwerpbesluiten zijn de kernopgaven uitgewerkt in voorlopige algemene instandhoudingsdoelstellingen en instandhoudingsdoelstellingen voor habitattypen en -soorten en/of vogelsoorten.

Op 23 december 2009 heeft de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit het Natura 2000-aanwijzingsbesluit Westerschelde & Saefinghe vastgesteld. In dit besluit is als gevolg van de inspraakreacties op het ontwerpbesluit een aantal wijzigingen doorgevoerd. Dit aanwijzingsbesluit wordt in de overweging bij de aanvraagde vergunning betrokken. Meer over de instandhoudingsdoelstellingen leest u in deel C van deze vergunning.

Beleidsplan Westerschelde

In 1991 is het Beleidsplan Westerschelde vastgesteld. In de hoofddoelstelling worden economische ontwikkelingsmogelijkheden gekoppeld aan een situatie waarbij natuurfuncties gehandhaafd of hersteld kunnen worden en potentiële natuurwaarden kunnen worden ontwikkeld. De veiligheid tegen overstromingen dient daarbij gewaarborgd te blijven.

In 2001 is door Nederland en Vlaanderen gezamenlijk een langetermijnvisie opgesteld voor het Schelde-estuarium (het onder invloed van het getij staande deel van de rivier). Deze visie stelt instandhouding van de fysieke systeemkenmerken van het estuarium als uitgangspunt voor beheer en beleid.

Omgevingsplan Zeeland 2006-2012

In 2006 heeft Provinciale Staten van Zeeland het Omgevingsplan Zeeland 2006-2012 vastgesteld. Dit omgevingsplan is een integratie van het provinciale streek-, milieubeleids- en waterhuishoudingsplan. Het omgevingsplan zet in op een dynamisch en aantrekkelijk Zeeland. Enerzijds is het een beleidsuitwerking dat voor concentratie, uitbouw en versterking van economische activiteiten in de havens en het steden-netwerk en anderzijds voor behoud en versterking van de groenblauwe oase die Zeeland is kiest.

Het plan stelt dat het goed gaat met de Zeeuwse natuurgebieden, maar onvoldoende goed met de Zeeuwse natuur. Weliswaar krijgen steeds meer gebieden een natuurbestemming, toch zijn er nog steeds plant- en diersoorten die het veld moeten ruimen door versnippering en de kwaliteit van de omgeving. Behoud van biodiversiteit vraagt om voortgaan op de weg te komen tot een duurzaam en robuust ecologisch netwerk.

Het Omgevingsplan Zeeland geeft aan dat er voor zeer kwetsbare en waardevolle gebieden sprake is van een beschermingsregime. Binnen dit regime zijn nieuwe projecten, plannen of handelingen niet toegestaan indien deze de wezenlijke kenmerken of waarden van een gebied significant aantasten, tenzij er geen reële alternatieven zijn en er sprake is van redenen van groot openbaar belang. Dit beschermingsregime sluit aan bij het afwegingskader in de Nota Ruimte voor de Ecologische Hoofdstructuur. Daarnaast geldt voor deze gebieden nationale en internationale wetgeving zoals de Natuurbeschermingswet 1998.

Veiligheid tegen overstromen

Het Omgevingsplan Zeeland geeft aan dat de bescherming tegen overstromingen door klimaatverandering en zeespiegelstijging weer actueel is. Het garanderen van duurzame veiligheid is daarom van groot belang. De aanpak van de zogenoemde 'zwakke schakels' moet prioriteit hebben. Zeeland heeft, juist vanwege haar ligging in de frontlinie, de ambitie ruimte te bieden voor experimenten op het gebied van de kustverdediging. Zeeland wil een laboratorium worden waar kennis opgedaan wordt die wereldwijd ingezet kan worden in gebieden die evenals Zeeland geconfronteerd zullen gaan worden met de gevolgen van de klimaatverandering.

Deel C. Gebiedsbeschrijvingen en instandhoudingsdoelstellingen Westerschelde & Saeftinghe

Hieronder leest u in paragraaf 1 een algemene gebiedsbeschrijving van het Natura 2000-gebied Westerschelde & Saeftinghe. In paragraaf 2 beschrijven we zeer gedetailleerd de instandhoudingsdoelen van het gebied. De instandhoudingsdoelen uit deze hele paragraaf en het beleid dat u hebt kunnen lezen in deel B van deze vergunning, zijn voor ons het toetsingskader voor de vergunning.

1. Gebiedsbeschrijving van Westerschelde & Saeftinghe

1.1 Westerschelde & Saeftinghe

De Westerschelde is de zuidelijke tak in het oorspronkelijke mondingsgebied van de rivier de Schelde. Het is de enige zeetak in de Delta waar nu nog sprake is van een estuarium met open verbinding naar zee. Het betreft een zeer dynamisch gebied, mede door de trechtervorm ervan, waarin het getijverschil naar achteren erg groot wordt. Noordzeewater dringt met krachtige getijdenstromen binnen, maar door de aanvoer van rivierwater is het zoutgehalte relatief laag. Het estuarium is zeer uitgestrekt. De rivier bestaat uit een hoofdgeul met meerdere, zich verplaatsende nevengeulen waartussen bij eb droogvallende zand- en slikplaten en ondiep water liggen. Langs de randen liggen schorren, waarin kreken grillige patronen vormen. Onder invloed van eb en vloed verandert de aanblik van het gebied voortdurend. Onder de schorren langs de Westerschelde bevindt zich het grootste schorregebied van ons land: het Verdronken Land van Saeftinghe. Door het grote getijverschil bevat het Verdronken Land van Saeftinghe zeer hoge oeverwallen en brede geulen. Buitengaats ligt de verzande slufte van de Verdronken Zwarte Polder nog in het gebied. In het mondingsgebied is verder nog sprake van duinvorming bij Rammekenshoek, de Kaloot en op de Hooge Platen. Binnendijs liggen een aantal gebieden met aan het estuarium gekoppelde natuur: Rammekenshoek, Inlaag 1887, Bathse Kreek, Inlaag Hoofdplaat en Herdijkte Zwarte Polder.

Westerschelde & Saeftinghe behoort tot het Natura 2000-landschap 'Noordzee, Waddenzee en Delta'. De ligging van de habitattypen en van de leefgebieden van de soorten waarvoor het gebied is aangewezen, vormt het uitgangspunt voor de begrenzing van de Habitatrichtlijngebieden. Dit is inclusief terreindelen die van mindere kwaliteit zijn. Daarnaast omvat het begrensde gebied ook natuurwaarden die integraal onderdeel uitmaken van de ecosystemen waartoe de betreffende habitattypen en leefgebieden van soorten behoren, alsmede terreindelen die noodzakelijk worden geacht om de betreffende habitattypen en leefgebieden van soorten in stand te houden en te herstellen. Bij de keuze en de afbakening van de gebieden is geen rekening gehouden met andere vereisten dan die verband houden met de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna.

De grenzen van Vogelrichtlijngebieden worden bepaald door het gebruik dat de aanwezige zogenoemde bijlage I-soorten, en/of trekkende watervogels, en/of overige trekkende vogels ervan maken, waarbij wordt uitgegaan van landschapsecologische eenheden en de biotoop-eisen van de betrokken vogelsoorten. De Westerschelde is aangewezen als Vogelrichtlijngebied onder de Vogelrichtlijn vanwege de aanwezigheid van schorren, slikken, platen en ondiep water die als geheel het leefgebied vormen van een aantal in artikel 4 van de Richtlijn bedoelde vogelsoorten. Het is een watergebied dat het leefgebied vormt van soorten van Bijlage I van de Vogelrichtlijn en tevens fungeert als broed-, rust-, overwinteringsgebied en rustplaats in de trekzone van andere trekvogelsoorten. De begrenzing van het vogelrichtlijngebied is zo gekozen dat een in landschappelijk en vogelkundig opzicht samenhangend geheel is ontstaan dat voorziet in de beschermingsbehoefte met betrekking tot het voortbestaan en/of voortplanten van bedoelde vogelsoorten.

2. Instandhoudingsdoelstellingen van Westerschelde & Saeftinghe

2.1 Hoofdpijnen van de Natura 2000-doelen

Als verdere invulling van het stellen van prioriteiten zijn voor de acht onderscheiden Natura 2000-landschappen kernopgaven geformuleerd op grond van de daar voorkomende habitattypen en soorten, de landelijke betekenis van deze waarden binnen het betreffende landschap, de belangrijkste verbeteropgaven en de beïnvloedingsmogelijkheden. Per landschap omvatten ze de belangrijkste behoud- en herstelopgaven. De kernopgaven stellen prioriteiten ('richting geven') en geven overeenkomsten en verschillen tussen en binnen de gebieden aan. Zij hebben in het bijzonder betrekking op habitattypen en (vogel)soorten die sterk onder druk staan en/of waarvoor Nederland van groot of zeer groot belang is. De kernopgaven worden per Natura 2000-landschap behandeld en opgesomd in hoofdstuk 5 van het Natura 2000 doelendocument (2006).

De algemene doelen betreffen behoud en indien van toepassing herstel van:

- de bijdrage van het Natura 2000-gebied aan de ecologische samenhang van Natura 2000 zowel binnen Nederland als binnen de Europese Unie;
- de bijdrage van het Natura 2000-gebied aan de biologische diversiteit en aan de gunstige staat van instandhouding van natuurlijke habitats en soorten binnen de Europese Unie, die zijn opgenomen in bijlage I of bijlage II van de Habitatrichtlijn. Dit behelst de benodigde bijdrage van het gebied aan het streven naar een op landelijk niveau gunstige staat van instandhouding voor de habitattypen en de soorten waarvoor het gebied is aangewezen;
- de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied, inclusief de samenhang van de structuur en functies van de habitattypen en van de soorten waarvoor het gebied is aangewezen;
- de op het gebied van toepassing zijnde ecologische vereisten van de habitattypen en soorten waarvoor het gebied is aangewezen.

2.2 Kernopgaven voor Westerschelde & Saeftinghe

In het doelendocument is voor de Westerschelde & Saeftinghe een aantal kernopgaven geformuleerd. Deze zijn:

- Verbetering van de kwaliteit van het estuarium Westerschelde. Hiermee bedoelen we de ruimte en de verhouding tussen deelsystemen en de laag- en hoogproductieve onderdelen.
- Behoud van de verbinding met de Schelde voor de paai functie voor fint in België.
- Behoud van ongestoorde rustplaatsen en optimaal voortplantingshabitat (waaronder embryonale duinen) voor bontbekplevier, strandplevier, kluut, grote en dwergstern, visdief en grijze zeehond.
- Herstel van schorren en zilte graslanden (buitendijks) met alle successiestadia, zoet-zout overgangen, verscheidenheid in substraat en getijregime en ook als hoogwatervluchtplaats.
- Behoud en ontwikkeling van de kwaliteit van binnendijkse brakke gebieden voor Noordse woelmuis, broedvogels (kluut, sterns), overgangs- en trilvenen (veenmosrietlanden), brakke variant van ruigten en zomen (harig wilgenroosje), schorren en zilte graslanden (binnendijks) en als hoogwatervluchtplaats.

2.3 Instandhoudingsdoelen voor Westerschelde & Saeftinghe

De kernopgaven zoals u ze hierboven leest, zijn in het aanwijzingsbesluit Westerschelde & Saeftinghe van 23 december 2009 uitgewerkt in instandhoudingsdoelen.

Voor de *habitat*typen zijn de volgende doelen opgenomen:

- H1110 Permanent overstroomde zandbanken: behoud van oppervlakte en kwaliteit van permanent overstroomde zandbanken, Noordzeekustzone (subtype B)
- H1130 Estuaria: uitbreiding van oppervlakte en verbetering van kwaliteit
- H1310 Zilte pionierbegroeiingen: uitbreiding van oppervlakte en behoud van kwaliteit van zilte pionierbegroeiingen, zeekraal (subtype A) en behoud van oppervlakte en kwaliteit van zilte pionierbegroeiingen, zeevetmuur (subtype B)
- H1320 Slijkgrasvelden: behoud van oppervlakte en kwaliteit
- H1330 Schorren en zilte graslanden: uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit van schorren en zilte graslanden, buitendijks (subtype A), en behoud van oppervlakte en kwaliteit van schorren en zilte graslanden, binnendijks (subtype B)
- H2110 Embryonale wandelende duinen: behoud van oppervlakte en kwaliteit
- H2120 Witte duinen: behoud van oppervlakte en kwaliteit
- H2160 Duindoornstruwelen: behoud van oppervlakte en kwaliteit
- H2190 Vochtige duinvalleien: behoud van oppervlakte en kwaliteit van vochtige duinvalleien, kalkrijk (subtype B)

Voor de *habitat*richtlijnsoorten zijn de volgende doelen opgenomen:

- H1014 Nauwe korfslak: behoud van omvang en kwaliteit van het leefgebied voor behoud van de populatie
- H1095 Zeeprrik: behoud van omvang en kwaliteit van het leefgebied voor uitbreiding van de populatie
- H1099 Rivierprrik: behoud van omvang en kwaliteit van het leefgebied voor uitbreiding van de populatie
- H1103 Fint: behoud van omvang en kwaliteit van het leefgebied voor uitbreiding van de populatie
- H1365 Gewone zeehond: behoud van omvang en verbetering van kwaliteit van het leefgebied voor uitbreiding van de populatie voor een regionale populatie van ten minste 200 exemplaren in het Deltagebied
- H1903 Groenknolorchis: behoud van omvang en kwaliteit van de biotoop voor behoud van de populatie

Voor de *broedvogelsoorten* zijn de volgende doelen opgenomen:

- Behoud van omvang en kwaliteit van het leefgebied, met een draagkracht voor een populatie van:
  - A081 Bruine kiekendief ten minste 20 paren
  - A272 Blauwborst ten minste 450 paren
- Behoud van omvang en kwaliteit van het leefgebied als bijdrage aan de draagkracht voor de populatie van het Deltagebied van:
  - A132 Kluut ten minste 2.000 paren
  - A137 Bontbekplevier ten minste 100 paren
  - A138 Strandplevier ten minste 220 paren
  - A176 Zwartkopmeeuw ten minste 400 paren
  - A191 Grote stern ten minste 4.000 paren
  - A193 Visdief ten minste 6.500 paren
  - A195 Dwergstern ten minste 300 paren

Voor de *niet-broedvogelsoorten* zijn de volgende doelen opgenomen:

- Behoud van de omvang en de kwaliteit van het leefgebied met een draagkracht voor een populatie van:
  - A005 Fuut gemiddeld 100 vogels (seizoensgemiddelde)
  - A026 Kleine zilverreiger gemiddeld 40 vogels (seizoensgemiddelde)
  - A034 Lepelaar gemiddeld 30 vogels (seizoensgemiddelde)
  - A041 Kolgans gemiddeld 380 vogels (seizoensgemiddelde)
  - A043 Grauwe gans gemiddeld 16.600 vogels (seizoensgemiddelde)
  - A048 Bergeend gemiddeld 4.500 vogels (seizoensgemiddelde)
  - A050 Smitent gemiddeld 16.600 vogels (seizoensgemiddelde)
  - A051 Kraakend gemiddeld 40 vogels (seizoensgemiddelde)
  - A052 Wintertaling gemiddeld 1.100 vogels (seizoensgemiddelde)
  - A053 Wilde eend gemiddeld 11.700 vogels (seizoensgemiddelde)
  - A054 Pijlstaart gemiddeld 1.400 vogels (seizoensgemiddelde)
  - A056 Slobeend gemiddeld 70 vogels (seizoensgemiddelde)
  - A069 Middelste zaagbek gemiddeld 30 vogels (seizoensgemiddelde)
  - A075 Zeearend gemiddeld 2 vogels (seizoensmaximum)
  - A103 Slechtvalk gemiddeld 8 vogels (seizoensmaximum)
  - A130 Scholekster gemiddeld 7.500 vogels (seizoensgemiddelde)
  - A132 Kluut gemiddeld 540 vogels (seizoensgemiddelde)
  - A137 Bontbekplevier gemiddeld 430 vogels (seizoensgemiddelde)
  - A138 Strandplevier gemiddeld 80 vogels (seizoensgemiddelde)
  - A140 Goudplevier gemiddeld 1.600 vogels (seizoensgemiddelde)
  - A141 Zilverplevier gemiddeld 1.500 vogels (seizoensgemiddelde)
  - A142 Kievit gemiddeld 4.100 vogels (seizoensgemiddelde)
  - A143 Kanoet gemiddeld 600 vogels (seizoensgemiddelde)
  - A144 Drieteenstrandloper gemiddeld 1.000 vogels (seizoensgemiddelde)
  - A149 Bonte strandloper gemiddeld 15.100 vogels (seizoensgemiddelde)
  - A157 Rosse grutto gemiddeld 1.200 vogels (seizoensgemiddelde)
  - A160 Wulp gemiddeld 2.500 vogels (seizoensgemiddelde)
  - A161 Zwarte ruiter gemiddeld 270 vogels (seizoensgemiddelde)
  - A162 Tureluur gemiddeld 1.100 vogels (seizoensgemiddelde)
  - A164 Groenpootruiter gemiddeld 90 vogels (seizoensgemiddelde)
  - A169 Steenloper gemiddeld 230 vogels (seizoensgemiddelde)

2.4 Instandhoudingsdoelstellingen versus 'oude doelen'

Naast de doelstellingen vanuit de Vogel- en Habitatrichtlijn blijven ook de doelstellingen vanuit de aanwijzing van delen van de Westerschelde & Saefinghe als beschermd natuurmonument van kracht. Deze doelstellingen hebben betrekking op het behoud, het herstellen en de ontwikkeling van het natuurschoon of de natuurwetenschappelijke betekenis van dat deelgebied (artikel 15a, derde lid, Natuurbeschermingswet 1998), en wel zoals het is bepaald in het vervallen besluit. We noemen dit verder: 'de oude doelen'.

Gaan deze oude doelstellingen over Natura 2000-waarden, dan vallen ze onder de instandhoudingsdoelstellingen zoals u ze hiervoor heeft gelezen. In een aantal gevallen is het onmogelijk om zowel de oude doelen als de Natura 2000-doelen te bereiken. Dit kan bijvoorbeeld het geval zijn omdat de doelen om tegenstrijdig beheer vragen. In die gevallen gaan de Natura 2000-doelen voor. Dit doen we om de Europeesrechtelijke verplichtingen na te komen.

In het in voorbereiding zijnde beheerplan voor het Natura 2000-gebied worden de oude doelen in ruimte en tijd uitgewerkt. Net als de overige instandhoudingsdoelen. Ook wordt dan uitgewerkt waar, gezien de oude doelen, achteruitgang van het natuurschoon de natuurwetenschappelijke betekenis toegestaan wordt ten gunste van Natura 2000-doelen.

2.5 De oude doelen voor Westerschelde & Saefinghe

Binnen het Natura 2000-gebied Westerschelde & Saefinghe gelden de oude doelen voor de deelgebieden 'Verdronken Zwarte Polder', 'Schor van Waarde', en het 'Verdronken Land van Saefinghe'.

In de *Verdronken Zwarte Polder* gaat het om de volgende doelen:

- Behoud van het samenstel van kustbegeleidende milieus in samenhang met de bijzondere gelaagdheid van de bodem, het reliëf en de invloed van getijdenwerking.
- Behoud van aan het brakke milieu gebonden plantensoorten (zeerus, kwelderzegge en selderij), zeldzame zoutplanten (laksteeltje), vloedmerkplanten (gelobde melde, kustmelde en strandbiet), kenmerkende planten voor zeeduinvegetaties (blauwe zeedistel, zeewinde, zeepostelein en winterpostelein), aan het zilte getijdenmilieu gebonden zuidelijke planten (braam *Rubus ulmifolius*).
- Behoud van het gebied als broedgebied voor minder algemene zangvogels (putter en grauwe klauwier), steltlopers (kleine plevier en kluut) en als voedselgebied voor trekkende meeuwachtigen, rotganzen en steltlopers.
- Behoud van het gebied als aanspoelingsgebied van fossiele weekdieren (o.a. *Cardita planicosta*) uit het Midden-Eoceen.

In het *Schor van Waarde* gaat het om de volgende doelen:

- Behoud van de natuurwetenschappelijke betekenis dankzij de geografische en milieukundige positie.
- Behoud van tot brakwaterestuaria behorende brakke schorren met daarvoor kenmerkende levensgemeenschappen.
- Behoud als standplaats voor zowel aan zilte getijdenmilieus gebonden plantensoorten (zoals zee-kraal, Engels gras en lamsoor) als niet aan de kustzone gebonden soorten.
- Behoud als broedgebied (tureluur en visdieffe) en foerageergebied voor trekkende en overwinterende vogels (o.a. smient, wintertaling, pijlstaart, bonte strandloper, scholekster, zilverplevier en wulp).

In het *Verdronken Land van Saefinghe* gaat het om de volgende doelen:

- Behoud van de natuurwetenschappelijke betekenis (dankzij geografische ligging, uitgestrektheid en milieukundige positie) voor de natuurwetenschap in het algemeen en de fundamentele kennis van geomorfologische processen in het bijzonder.
- Behoud van tot brakwaterestuaria behorende brakke getijdengebieden met daarvoor kenmerkende levensgemeenschappen.
- Behoud van het gebied als overgangsgebied van water naar land, waarbinnen alle verschillende stadia van bodem- en reliëfvorming zoals zandplaten, slikken en schorren worden aangetroffen, met de voor elk van deze ontwikkelingsstadia kenmerkende levensgemeenschappen.
- Behoud van sterk uiteenlopende milieuomstandigheden die mogelijkheden scheppen voor het voorkomen van typische zoutplanten (zoals zee-kraal, klein schorrekruid, lamsoor, gewone zoutmelde en zeealsem) en plantensoorten die onder minder zilte omstandigheden leven (echt lepelblad, zeebies en een bepaalde variëteit van de akkermelkdistel).
- Behoud van het gebied als leefgebied (in water en bodem) voor mariene, brakke (o.a. een specifiek roeipootkreeftje) en zoetwatersoorten.
- Behoud als broedgebied voor kustbewonende vogelsoorten (o.a. zwartkopmeeuw, bruine kiekendief, visdieffe en kluut), en als foerageergebied en pleisterplaats voor belangrijke aantallen steltlopers (bonte strandloper, rosse grutto, zilverplevier en kluut), eenden (wilde eend, smient, pijlstaart en wintertaling) en ganzen (kolgans, rietgans en grauwe gans en als belangrijke slaapplek in de winter van zilver-, storm- en kokmeeuwen).
- Behoud van het natuurschoon: de grote uitgestrektheid, het grillige patroon van kreken en de door het ritme van eb en vloed voortdurend wisselende aanblik. Ook bijzondere elementen van cultuurhistorische betekenis worden genoemd: schapenstallen (onbewoonde terpen als vluchtplaats voor kudden bij hoogwater).

2.6 Toetsingskader

De instandhoudingsdoelen uit deze hele paragraaf en het beleid dat u hebt kunnen lezen in deel B van deze vergunning zijn voor ons het toetsingskader voor de vergunning.